

Obravnava poročil ravnatelja o vzgojno-izobraževalni problematiki

Letni seminar ASSOŠDKR

Lokacija seminarja: Osnovna šola Vencija Perka, Domžale

Datum: 20. marec 2019

Prisotni: Tone Meden (ZASSS, vodja seminarja), Janko Korošec (ZASSS, vodja seminarja), Špela Grčar (OŠ Frana Albrehta Kamnik), Lidija Gnidovec (OŠ Šmartno v Tuhinju), Jana Tomazin (OŠ Domžale), Marko Blatnik (OŠ Domžale), Jasenka Zupančič (OŠ Janka Kersnika Brdo), Urška Presečnik (OŠ Janka Kersnika Brdo), Klavdija Kern (CIRIUS Kamnik), Breda Banovšek (OŠ Toma Brejca Kamnik), Dijana Sušnik (OŠ Jurija Vege Moravče), Petra Korošec (OŠ Vencija Perka Domžale), Uroš Govc (OŠ Domžale), Nataša Fabjančič (OŠ Vencija Perka Domžale), Ingrid Žajdela (OŠ Vencija Perka Domžale), Albina Močilnikar (OŠ Jurija Vege Moravče), Igor Volf (OŠ Janka Kersnika Brdo), Aleš Božnik (OŠ Vencija Perka Domžale), Anja Podlessek (OŠ Janka Kersnika Brdo), Rafko Lah (OŠ Frana Albrehta Kamnik), Katarina Sitar Šuštar (OŠ Frana Albrehta Kamnik)

Uvod

Na začetku sta T. Meden in J. Korošec predstavila namen (dvig kompetenc članov ZASSS, promocija ZASSS), cilj (oblikovanje smernic oz. priporočil v zvezi z obravnavanjem poročil ravnatelja o vzgojno-izobraževalni problematiki), način izvedbe (kratko predavanje, nato predvsem izmenjava izkušenj) in vsebino seminarja (zakonodajni okvir, svet staršev, svet zavoda, izmenjava praks, zagotavljanje javnosti poročil).

Zakonodajni okvir:

- 66. člen ZOFVI, 4. odstavek: Svet staršev razpravlja o poročilih ravnatelja o vzgojno-izobraževalni problematiki.

Poročanje ravnatelja o VIZ problematiki Svetu zavoda:

- letno poročilo o samoevalvaciji šole oz. vrtca
- program razvoja šole
- predlog letnega delovnega načrta

Zakon o osnovni šoli:

- po členu 60. d »[o] uresničevanju vzgojnega načrta ravnatelj najmanj enkrat letno poroča svetu staršev in svetu šole. Poročilo je sestavni del letne samoevalvacije šole.«

- analiza dosežkov NPZ
- postopno uvajanje prvega tujega jezika v 2. razred

Poročanje ravnatelja o VIZ:

- poročilo o strokovnem izpopolnjevanju delavcev
- poročilo o zdravstvenem stanju učencev, ki ga pripravi in ravnatelju posreduje zdravstveni zavod

Izmenjava izkušenj

OŠ Venclja Perka: Šola Svetu staršev (v nadaljevanju SSt) poroča o uresničitvi letnega načrta; to poročilo je tudi gradivo za na sejo. V poročilu so vse točke, predstavljene v uvodu. Ponavadi imajo na seji SSt starši vprašanja o vzgojnem delu. Ni pa s strani staršev veliko razprave o tem na formalnem delu seje. SSt tudi pohvali šolo, tudi javno. Viden izraz zadovoljstva je bil, ko je ravnateljica omenila, da je manj vzgojnih težav na šoli. Šola ne dobi poročila o zdravstvenem stanju iz zdravstvenega doma. V preteklosti je šola posebej zahtevala raziskavo v zvezi z večjim številom obolelih zaposlenih.

OŠ Domžale: Na seji SSt se predstavi realizacija LDN, kjer so vključeni tudi rezultati NPZ, obravnava se tudi LDN za tekoče leto. Tu se vedno najde kakšna stvar, pri kateri starši želijo dopolnitev. Gradivo je obsežno, starši so vedno pripravljeni na sejo, vprašanja imajo pripravljena vnaprej. LDN, ki ga vodstvo šole pošlje predsedniku SSt, je pripravljen v obliki »sledi spremembam«, da predsednik hitreje vidi, kje so spremembe glede na prejšnje leto. Ostali člani SSt prejmejo čistopis LDN. Rezultat NPZ je predstavljen s številkami za tekoče leto, ni primerjalnih podatkov. Poročanja o realizaciji LDN ob polletju ni več, predstavljen pa je učni uspeh ob polletju. Za vsak razred, ki izstopa po številu slabših učencev, učitelj poda mnenje oz. obrazložitev, zakaj je temu tako, in to je predstavljeno SSt. Na šoli obstaja delovna skupina za Vzgojni načrt. Ko so sprejemali Vzgojni načrt, so bili vsi vpleteni zraven, upoštevana so bila mnenja deležnikov. V zvezi z vzgojno problematiko je psihologinja staršem predstavila, kako se rešuje vzgojna problematika, vključila tudi primerjavo s preteklim obdobjem, odgovorila na vprašanja o vzrokih za vzgojne ukrepe, predstavila tudi delo svetovalnih služb (restitucija, ipd). Če se pojavi kakšna tema, ki bi jo starši želeli posebej obravnavati, se to izpostavi v dnevnem redu seje. Skoraj vsakokrat se pogovarjajo o obravnavi nadarjenih učencev. Na zadnji seji je bilo podano vprašanje o nasilju na šoli. Prišlo je namreč do nekaj primerov, vsi so bili uspešno rešeni na stopenjski ravni. V lanskem letu je svet staršev zaprosil ravnatelja za predstavitev aktivnosti za izboljšanje VIZ dela. Ta se tematiki posveča sproti, največ se reši s pogovori, posebnih ukrepov v tej smeri na šoli ni. Ocena staršev je, da je bila analiza v zadnjem polletju dobro narejena, z razlagami je bila predstavitev uspešna, pozdravljajo napredek v predstavitvi. U. Govc je dodatno izpostavil, da je kot ravnatelj pogosto v dilemi, kaj vse predstaviti na seji SSt in nato na seji Sveta zavoda, ali je smiselno podvajati stvari, saj predstavniki staršev v Svetu zavoda slišijo določena poročila že na seji SSt. Starši na seji SSt včasih pričakujejo predstavitev konkretnih primerov, kar se tiče vzgojne problematike, čemur pa se izogiba. Pomembno je uspešno sodelovanje med SSt in ravnateljem.

OŠ Janka Kersnika Brdo: Poročilo o LDN in LDN SSt dobi pred sejo. Na prvi seji ravnateljica poročili obširno predstavi. Realizacijo Vzgojnega načrta predstavi z vidika števila kršitev in sprememb le-tega skozi čas (v okviru poročila svetovalne službe je poudarek na vzgojnem delovanju, vzgojnih ukrepih, koliko je kršitev, kako se to letno spreminja, primerjave so vedno s preteklimi leti, v časovni vrsti, grafično prikazano). Dosežki na NPZ so podrobno predstavljeni, prikazani tudi v časovni vrsti, pripravi se tudi kvalitativna analiza, učitelji po aktivih spremljajo šibka področja po triadah (uporabijo orodja, ki jih RIC ponuja za analizo NPZ), delajo primerjave po triadah in vpeljujejo spremembe. V preteklosti

so na sejah SSt predstavnice učiteljic včasih tudi pojasnile, kakšna je strategija njihovega dela. Staršem običajno vodstvo predstavi tudi, kakšni bodo ukrepi šole v zvezi z NPZ, na kakšen način bodo poskušali izboljšati rezultate. Ključno je, da so poročila vodstva povratna zanka. Starši v zvezi z dosežki na NPZ vidijo pozitivne premike na šoli, najbolj povedna je analiza sprememb pri isti generaciji. Predstavitve letnega poročila o uvajanju jezika in zdravstvenega poročila na seji SSt ni (se pa kdaj navežejo na število opravičenih ur). V letnem poročilu se poroča tudi o izobraževanju strokovnega kadra (katera področja se pokrivajo, katera izobraževanja se organizirajo za celoten kolektiv). Del letnega poročila je tudi evalvacijsko poročilo (gre za to, kako so starši zadovoljni s sodelovanjem s šolo, kako vidijo sodelovanje s šolo, prehrano, učno okolje; vprašalniki so fizično razdeljeni na roditeljskih sestankih), iz katerega šola črpa informacijo, kako sodeluje s starši, kako jim gre. Poročilo je predstavljeno pred učiteljskim zborom, vodstvom in kasneje pred starši, objavljeno je na spletni strani. To poročilo je tudi izhodišče, kako delovati naprej. Šola spremlja trend sprememb na posameznih področjih. Na šoli poteka obravnavanje posameznih primerov določenih problemov na način, da se na uvodnih roditeljskih sestankih izpostavi določena problematika, nato razrednik ob poročilu roditeljskega sestanka obvesti ravnateljico, na prvem sestanku učiteljskega zbora se poda odgovor, razrednik obvesti predstavnika staršev, ki potem razdeli odgovor vsem staršem. Določene probleme se na ta način reši že pred sejo SSt. Časovnica sestankov mora biti ustrezno izpeljana: najprej roditeljski sestanki, potem sestanki učiteljskega zbora, in potem SSt.

OŠ Frana Albrehta Kamnik: Poročanje je pisno, vsebinsko bogato. Ima izjemno veliko podatkov, zelo je pregledno, vsebuje skoraj vse podatke, ki so zahtevani, tudi glede zdravstvene problematike je vključenih nekaj informacij. Praksa je taka, da vključuje tudi VIZ vsebino, ki je bolj fokusirana na izobraževalni del. Ravnatelj na seji SSt povzame bistvo, tam se tudi osredotoča na različne problematike. Ravnatelja po svoji oceni izpostavi najpomembnejšo problematiko oziroma dobre stvari (npr. pred leti so uvedli leto, namenjeno pozdravljanju in dvigu kulture pozdravljanja, lani je bila vodilna misel, da najprej dve stvari pohvalimo in nato eno pokritiziramo.) Starši so na sejah SSt aktivni, želijo si dodatnih informacij, prosijo zanje in šola se na te pozive zelo hitro odziva ter zagotovi informacije (npr. ko so starši zaprosili za podrobnejšo predstavitev vzgojne problematike, je ravnatelj to predstavil poglobljeno). Na šoli deluje skupina za Vzgojni načrt; včasih se je podatke za evalvacijo zbiralo z anketo; zdaj se evalvacije izvajajo na delavnicah na roditeljskih sestankih, kjer evalvirajo posamezna področja Vzgojnega načrta. Šola je letos uvedla tudi mediacijo. Gre v smeri reševanja problemov, ki nastajajo. O NPZ SSt dobi poročilo v obliki prikaza % šole v primerjavi z državo, ni pa narejena analiza časovnih vrst dosežkov NPZ. Poročilo je predstavljeno pri načrtu in realizaciji LDN. R. Lah je dodal, da je ključen dober odnos in dober kontakt med ravnateljem in starši, da se pogovorijo o pričakovanih in stremljenju k napredku. Šola ni ustanova, ki se ukvarja samo z rezultati, samo z dosežki. Na 1. seji se pogovarjajo o statistikah, o »konkretnem življenju na šoli« pa se pogovarjajo na 2. seji SSt. Se pa šole, kolikor je pregledal zapisnike sej različnih SSt, razlikujejo, kar je povezano z različnimi stili vodenja (na vseh nivojih, tudi predsednika SSt, ne le ravnatelja). Gre za različne razvojne naravnosti šol, vizije šol, vizije ravnateljev, klime v daljšem časovnem obdobju, pogledih na evalvacijsko kulturo šole. Vsaka šola je na različni razvojni točki, na osnovi tega šole postavljajo različne prioritete, tudi pričakovanja deležnikov so različna. Šole v osrednjeslovenski regiji se zdijo bolj stroge, gojijo večja pričakovanja do otrok kot kje drugje. Na pobudo staršev šola drugače pristopa k poročanju o VIZ problematiki (nekoliko so spremenili obrazec za poročanje na prvi konferenci, svetovalni delavki sta bili vključeni in sta predstavili staršem problematiko, ravnatelj pa je izpostavil dogodke, ki so tipični prikaz tega, kaj se na šoli dogaja). V zvezi s kakovosti dela na šoli je dodal, da se vsega, kar se na šoli dogaja, ne da izmeriti; kako se šola loteva kakovosti, je odvisno od več dejavnikov. Kar se tiče NPZ, so pred nekaj leti vertikalno cel učiteljski zbor izobrazili, da so se naučili, kako brati, razumeti in obdelati podatke NPZ. Od takrat dalje staršem ne poročajo več o tem

podrobno, sistematično pa prilagajajo učne načrte rezultatom na NPZ. Je pa potrebno opozoriti, da ni ustrezno prepričanje, da je ključna primerjava povprečja šole s slovenskim povprečjem – nadpovprečni rezultat še ne pomeni, da šola dela dobro, in obratno.

N. Fabjančič je dodala, da ni vse v NPZ in je treba paziti na visoko tekmovalnost, poudarek pa bi moral biti na največjem možnem napredku vsakega učenca. V zvezi s šibkimi točkami je pomembno, kako šola dela samoevalvacijo in se od začetne točke premika na bolje.

OŠ Šmartno: Na šoli so bile poudarjene prednostne naloge na vzgojnem področju, izpostavljeno je bilo področje mediacije (starši so podpisali dovoljenje, da se spori rešujejo s pomočjo mediacije). Na seji SSt je bilo poročano o strokovnem izobraževanju učiteljev (letos so bili na izobraževanju 8 krogov odličnosti in sedaj z učenci delajo na to temo). Zdravstveno poročilo ni podano, je pa šola dobila neko poročilo o tem, da je na šoli problem debelost, in so bili na osnovi tega organizirani pogovori o zdravi prehrani ter ukinitvev sladkih pijač.

OŠ Toma Brejca: Septembra se obravnava Vzgojni načrt, LDN in pravila šolskega reda. Na šoli je v zadnjem času prišlo do spremembe pravil šolskega reda zaradi inšpekcije, kar je bilo predstavljeno staršem in učiteljem v sklopu delavnic. Pravila so razdelana s pravnega vidika, saj so imeli na šoli s postopkovnimi deli slabe izkušnje. Dobrodošlo bi bilo, če bi bila pravila in Vzgojni načrt poenotena na nivoju države. Poročilo 1. ocenjevalnega obdobja je bilo zelo podrobno. Na zadnji seji se je ravnateljica odločila, da bi se starši na delavnici pogovarjali o pomanjkljivostih in prednostih šole; v razpravi se je pokazalo, da so bila negativna mnenja staršev usmerjena na sistem, pozitivna na učitelje. Na vprašanja staršev na šoli odgovorijo takoj na seji SSt, včasih pa tudi naknadno preko predstavnikov staršev.

CIRIUS Kamnik: Šola je specifična, saj vključuje OŠ, SŠ in dom. Na sestankih SSt so prisotne vse ravnateljice in direktor zavoda. V zvezi z vzgojno problematiko sta bila na zadnji seji izpostavljena dva primera, ki sta se dotikala varnosti vseh otrok. Vodstvo je zelo odprto za predloge staršev in mnenja. O veliko vzgojnih težavah SSt niti ne razpravlja. Na šoli je nižji normativ, konkretne težave se navadno rešijo že na nižjih ravneh in ne prihaja do masovnih težav. Fokusirajo se na močna področja, dajejo podporo le-tem in s tem omogočamo tudi rast na šibkih področjih.

OŠ Jurija Vege Moravče: Starši na šoli so nezainteresirani za vključitev v SSt. Glede vzgojnih vidikov je na seji SSt narejena splošna predstavitev, predstavljeni so ukrepi zaradi fizičnega nasilja, uničevanja šolske lastnine in besednega nasilja. Na šoli se veliko pogovarjajo o odličnosti, predstavili so tudi 8 krogov odličnosti, a se otrokom to ni zdelo koristno. Glede NPZ ni podrobnih analiz, starši temu ne dajejo poudarka, jih je pa že zanimalo, ali šola spremlja spremembe. Učni uspeh je bil na seji SSt predstavljen (uspeh se slabša v tretji triadi, najslabši je v 8. in 9. razredu). Starši so nezadovoljni z nekaterimi učitelji, saj imajo otroci primanjkljaj pri določenih predmetih, vendar težko kaj naredijo na tem področju. Opažajo veliko izostankov od pouka, ker se otroci doma pripravljajo na teste.

T. Meden je na tej točki predlagal, da se vprašamo, **kako zelo prepoznavamo namen razprave o poročilih ravnatelja v okviru SSt in k čemu to pripomore**. Kaj imajo otroci, ki so na šoli od tega, da se ravnatelj pogovarja s SSt? Kako na te različne načine dosegamo namen; ali lahko preprečimo kakšno stvar, ki ni dobra? Koliko je SSt v vlogi poslušalca, koliko pa je aktiven v smislu, da se z razpravo na informacije odzove? Koliko je SSt udeležen pri pripravi poročil (vsaj pri nekaterih vsebinah)?

Mnenja udeležencev seminarja so bila naslednja:

A. Božnik: Problem je v tem, da se staršem zdijo seje SSt predolge, in zato se na sejah premalo posvetijo posameznim temam. Za daljše razprave zmanjka časa, pa bi vsi radi razpravljali. Razprava je konstruktivna, tudi neformalni del po njej. S predstavniki se neformalno običajno pogovarjajo prav o vzgojno-izobraževalni problematiki. Razpravljanje ima pozitivne posledice. Pozitivno je, če je v poročilih, ki jih SSt dobijo, pri večini pomembnejših tematik napisano tudi predvideno ukrepanje, če je potrebno, tako da se da videti neposredni končni vpliv na otroke.

P. Korošec: Starši načeloma nimajo vpogleda v delovanje šole in ne morejo sodelovati pri pripravi poročil, je pa možno z njimi tudi pri pripravi sodelovati.

J. Tomazin: Seje SSt so dolge, veliko razpravljajo o vzgojnih, izobraževalnih vprašanjih. Poročila se spreminjajo glede na to, kaj kdo pričakuje. Dejansko pa je vprašanje, kaj ima SSt od tega, da jih sliši. S poročanjem se šolo spodbudi, da si na osnovi tega, kar v poročilu prikaže, zada za cilj, kako bi neko stvar izboljšala in da pove, ali vidi priložnosti oz. potrebe po izboljšavah.

U. Govc: Rezultat razprave je, da ravnatelj še po njej evalvira dogajanja na seji. Rezultati se ne začnejo kazati takoj oz. naslednji dan, pač pa čez nekaj dni.

Š. Grčar: Pri vodenju SSt vedno izhaja iz tega, kaj je korist za otroka, in pri tem vztraja. Dobro bi bilo, če bi staršem predstavili raznolikost učencev. Razprava bi morala dati povratno informacijo, česa si starši še želijo, tudi glede sodelovanja med starši in šolo na področju vzgoje.

R. Lah: Vsako vprašanje, ki ga ravnatelj dobi na mizo od kateregakoli od deležnikov, je za šolo priložnost, kajti hitro lahko postanemo samozadostni. Starši so mnogokrat šoli pomemben korektiv; treba pa se je zavedati, da smo vendarle vsi na enem čolnu. Ravnatelj se lahko za vprašanja, če so preveč podrobna, tudi zahvali in poda odgovor kasneje. Dobro je, ko se razprava iz manj pomembnih stvari (npr. o WC papirju) premakne k tehtnejšim.

A. Podlessek: Prav je, da starši v SSt slišimo poročilo šole, da si ustvarimo širšo sliko. Dilema pa je, kako prenašati te informacije drugim staršem – ali drugi starši sploh berejo zapisnike. Pogreša se tudi temeljitejša razprava na posamezno temo; s pregledom poročil lahko dobimo celostno sliko, ne moremo pa stvari spoznati v globino, zato bi bilo mogoče smiselno na sejah SSt imeti tudi poglobljene razprave na posamezno temo.

I. Volf: Sestanki so priložnost za predstavitev z obeh strani. Je možnost za konstruktivne debate. Če ni dovolj informacij, lahko pride do nepotrebnih trenj. Je pa pomembno, da komunikacija temelji na zaupanju.

U. Presečnik: Veliko časa za debato gotovo ni. Če stvari ostanejo odprte, šola raziskuje, išče, kaj se lahko spremeni. Tudi če starši ne dobijo konkretne informacije, se o vprašanjih na šoli še naprej diskutira in raziskuje, debata se na sami seji SSt ne zaključi. Gotovo imajo ta odprta vprašanja tudi vpliv na nadaljnje delo. Če obe strani delujeta konstruktivno, imajo učenci tudi lahko korist od tega: na učnem ali vzgojnem področju.

L. Gnidovec: Bistveno je, da starši in vodstvo utrjujemo oziroma iščemo isti breg.

K. Kern: Poročila nam dajo nek temelj, nek nov začetek, da se lahko nekatere stvari spremenijo, izboljšajo. Vsem nam gre za dobrobit otrok. Rezultati se potem pokažejo, mora pa tudi priti do tega, da se izpostavijo stvari, ki se dajo še nadgraditi in izboljšati.

A. Močilnikar: Otroci imajo nekaj od tega tudi zato, ker se potem tudi doma več pogovarjamo o posameznih šolskih temah. Ko se starši srečujejo, otrokom povedo, kaj so se pogovarjali. Odkar se

staršem daje povratne informacije, se je tudi interes staršev za obisk sej SSt povečal. Ravnateljica težave čim prej reši na individualni ravni in o individualnih težavah tako ni treba razpravljati SSt.

P. Korošec: Pomembno je, da zna predsednik SSt voditi sejo SSt. Vprašanja staršev se velikokrat ponavljajo. Ni pametno, da se vsako leto menja predsednik SSt, komunikacija se pogosto gradi in raste več let.

J. Tomazin: Če na SSt dobimo zaupanje, se to prenese na starše in s staršev na otroke. Posledično je na koncu lahko tudi manj vzgojno-izobraževalne problematike. Predsednik se mora truditi voditi seje tako, da zbuja dober občutek pri vodstvu šole. Težava je, če je SSt z odgovori vedno znova nezadovoljen in se zato ne pride do končnega rezultata varnosti in zaupanja ter se vedno znova vrača na bolj banalne teme (tipa WC papir).

Š. Grčar: Pomembno je, da šola poroča tudi zaradi drugega vidika: da otroci vedo, da starši vedo, kaj se dogaja na šoli, oz. da imajo otroci vsaj občutek, da vedo, da informacije pridejo tudi do staršev. Pomembno je pričakovano ravnanje oz. odziv. Če imamo sistem poročil in razprav, vemo, kako se šola odziva. V zvezi s tem bi bilo smiselno razviti protokol odzivanja šole na pomembne vzgojno-izobraževalne probleme.

N. Fabjančič: Obstaja protokol Zavoda za šolstvo o ravnanju v primeru nasilja. Objavljen je na spletu.

R. Lah: Razdelati bi bilo treba protokol o širšem obveščanju javnosti v primeru nasilja.

A. Božnik: Poskrbeti je treba, da se informacije, ki so podane na seji SSt, prenesejo do staršev.

A. Podlesek: Na SSt bi bilo dobro razpravljati, na kakšen način informacije posredovati naprej.

A. Močilnikar: Dobra praksa: na roditeljskih sestankih se letna poročila šole predstavi strnjeno.

N. Fabjančič: Pričakovanja do šole, ki naj bi rešila vse probleme te družbe, so prevelika. Ker se družba razslojuje, otroci težko sodelujejo v skupinah in imajo različna pričakovanja, šola težko dohaja spremembe in je pričakovati vse več težav. Verjetno ni treba šoli staršem na splošno v detajle razlagati, kaj vse dela.

T. Meden: Pomembna je javna dostopnost šolskih dokumentov.

Sklep (Tone Meden):

Slišali smo številne dobre prakse. SSt je skupina ljudi, ki bi morala delovati v interesu vseh otrok, ne le svojega. Ljudje imamo pričakovanja do šole, do kolegov, do drugih predstavnikov staršev, tudi mi se medsebojno usklajujemo in v tem smislu vzgajamo. Informacije, ki jih dobimo od šole o določenih stvareh in ob pravem času, lahko preprečijo veliko škode. Komunikacija naj bi bila dvosmerna. SSt naj ne bi bil samo poslušalec; naj bi potrdil slišano in z razmislekom poskušal reflektirati, kako slišano zaznava in razume. Predvsem se moramo ves čas zavedati (in to tudi povedati drugim), da smo starši in šola na skupnem bregu in da imamo isto nalogo. Poročanje je en korak v to smer, omogoča skupno rast.

Zapisa: Katarina Sitar Šuštar

Anja Podlesek,

predsednica ASSOŠDKR